

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrto leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrto leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

~ V Ljubljani v sredo 31. julija 1867. ~

Gospodarske stvari.

Besedica o rastlinskih boleznih.

Kmetovalcem je sploh znano, da vsaktero pleme rastlin hoče zemlje s posebnimi lastnostmi, da dobro plenja, lep in zdrav sad donaša. Kar ljubi ilovico, to ne stori dobro na apnopeščeniku; kar tirja kremenik, to ni siliti v maščevita tla.

Tako vidimo, da trsje, kostanj najbolje stori na kremeniku, da jablana, hruška, češnja ljubi laporasta tla, češplja apnenasta, da pšenica dobro stori v ilovici, namešani z apnencem, rž v rahlih peščenih solčastih tleh.

Na vprašanje: zakaj to? gré odgovor, ker te razne rastline sebi ugodni živež v takih tleh najdejo.

Res je, da tudi zrak mnogo pripomore k veseli rasti; al sam zrak brez ugodnih tal ne zamore ničesa; ugodna tla in zrak odškodvata kmetovalca za imeti trud z obilim in zdravim pridelkom; ako pa teh ni, je le malo revnega, še celó bolehnega pridelka.

Tako gotovo je tudi, da tudi sicer ugodna, pa več let zaporedoma z isto frugo obsejana tla ne dajo več obilega in zdravega pridelka, ker so se že znebile rastlinam ugodnih obstojnih delov; rast hira, pridelek je pičel, reven, povrh še nezdrav.

Pri taci okoliščinah je naloga kmetovalcu, da pozveduje sredstev, s katerim se dajo tla v prejšnji rodovitni stan postaviti, in kaj še sicer početi, da se nadjani pridelek dobiva.

Ta naloga je za navadne kmetovalce težka, njihove vednosti ne segajo tako daleč, da bi vedeli: kateri obstojni deli, rastlinam v dobro rast neobhodno potrebni, so že pošli. To na tanko preiskati, je naloga zvedenih kemikarjev.

Navadni kmetovalec si prizadeva obožana tla z gnojem krepčati; al vprašanje je: ali ima gnoj v sebi to, česar je treba, in ali povračuje tlém vse dele, ktere so po večletnem istem obsevanju oddala? Ako se ni to zgodilo, mora rast zastajati; nadjanega pridelka ni v navadni množini, in še ta je male vrednosti, bolehen, žito snetivno, krompir bolan, grozdje bolno.

Ne morem se znebiti misli, da rastlinske bolezni izvirajo sploh od prepričlega ali pa neugodnega živeža, ki jim dohaja iz tal. Zato je naloga kemikarjev, na tanko preiskati, kako šen naj je gnoj, s katerim gré gnojiti raznim žitom in drugim poljskim pridelkom, tako tudi trsju in sadnemu drevju.

Vse drugače se bode to obrnilo, kadar bo mladini prostih kmetovalcev v pristojnih šolah se priložnost podelila, s kemijo se toliko seznaniti, kolikor jej je treba za njen stan.

Naj toraj vlada, in vsakdo, ki ima kaj o tej reči govoriti in ukazovati, skrbi, da na vso moč potrebne

kmetijske šole se brez obotavljanja osnujejo, da ne zaostane slovenski kmetovalec preveč — na škodo sebi in domovini!

O zložbi zemljišč.

V novejših časih se veliko govori in pisari o zložbi zemljišč, kar je v nekterih krajih tako daleč prišlo, da vlade jo po sili izpeljujejo, češ, da je skupaj ležeča zemljišča lože in koristniše obdelovati, da se s tem mnogim prepirom pričo mejá v okom pride, tudi da je vsakemu posestniku lože svoje lasti varovati in koristno obdelovati jo.

Vse to je resnično, vendar je pomisliti treba in dobro prevdariti, kako bi se ta zložba imela speljavati, da ne bi kmetovalcem namesti koristi škode donašala.

Vsak kmetovalec vé, da pšenica hoče drugačne zemlje mimo rži, ječmena, prosá itd.; kar dobro obrodi na ilovici, ne stori tako na peščenih tleh na kremeniku, na laporji, na šoti, in tako tudi narobe ne. Tudi se vé, da kako leto dobro obrodi žito ene sorte, drugo druge sorte; zato umni kmetovalec rad seje več sort žita, da, če mu eno žito spodletí, mu saj drugo obrodi.

Ako pa gospodar ima le eno sorto tal, mu utegne pridelek popolnoma spodleteti, in huda revščina je nasledek take letine.

V oziru na to okoliščino je tedaj treba, da se zložba zemljišč kmetovalcem popolnoma na voljo prepusti. Po taki poti se bodo mali kosi zemljišč sčasoma zedinili, da se bodo lože obdelovali, pa tudi več pridelka donašali.

Dr. Or.

Gospodarske skušnje.

* Kteri čas pozimi drevje cepiti bi bil najboljši — je dr. Müller v Genthinu skušal in se je prepričal, da se lahko cepi koj jeseni po prvi slani, ko listje z dreves pade, on je cepil, kakor je mraz pripuščal, od meseca grudna do sušca, in vsi cepiči so se prijeli. To bi bilo prvo, kar bi se moralo dalje skušati. — On se je prepričal, da zgodnje cepljenje ima posebno dober vspeh pri koščicastem drevju, kterege sok v sebi ima klej. Kajti, če se tako drevje prepozno cepi, kadar se že sok iz njega cedi in suši, brani ta vlažni in trdi klej, da se ne more sok pretakati, in cepiči se ne morejo prijati. Če se pa v zimskem času koščeno sadje cepi, se peclarji koj primejo, in to je še važnejše, da se skuša.

* Kadar se kdo zeló opeče — priporočajo, da je dobro spečenino na debelo pokriti z rženo ali kako drugo moko. S tem se najhujša bolečina precej ustavi. Fr. Weber, kontrolor sladkornice v Solovici oznanja, da je s tem pripomočkom hude spečenine vselej ozdravil v 2 ali 3 tednih.